

ДІХТІЄВСЬКИЙ П. В.,доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного
права та процесу*(Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка)*

ORCID ID: 0000-0001-9452-5008

СУСАК М. С.,докторка філософії в галузі права,
асистентка кафедри адміністративного
права та процесу*(Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка)*

ORCID ID: 0000-0002-4042-6925

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.5.2.55>**ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ЯК СКЛАДОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ**

У статті здійснено комплексний аналіз правових засад публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту в умовах правового режиму воєнного стану та повоєнного відновлення України. Досліджено нормативне регулювання публічно-приватного партнерства у сферах освіти та дошкільної освіти. Встановлено, що в Законі України «Про дошкільну освіту» відсутнє спеціальне нормативне закріплення механізму реалізації публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти, а також відсутнє законодавче визначення самого поняття публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти. За результатами проведеного дослідження сформульовано пропозиції щодо нормативного закріплення поняття та механізмів публічно-приватного партнерства у Законі України «Про дошкільну освіту» з метою підвищення доступності та якості дошкільної освіти, забезпечення сталого розвитку територіальних громад та вдосконалення системи публічного управління у сфері дошкільної освіти. Внесено пропозицію закріпити в частині 1 статті 1 Закону України «Про дошкільну освіту» визначення поняття «публічно-приватне партнерство у сфері дошкільної освіти як складова соціальної інфраструктури населеного пункту» під яким слід розуміти певну форму співпраці між суб'єктами публічного партнерства та суб'єктами приватного сектору, що здійснюється на договірних засадах з метою створення, утримання, модернізації, відновлення інфраструктури населеного пункту та управління закладами дошкільної освіти на засадах розподілу ризиків, відповідальності та вигоди.

У межах реалізації механізмів публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту встановлено, що особливе місце займають приватні заклади дошкільної освіти, які можуть розглядатися як один із практичних інструментів публічно-приватного партнерства. З'ясовано, що їх функціонування сприяє розширенню мережі

закладів дошкільної освіти у відповідному населеному пункті, підвищенню доступності освітніх послуг для населення та впровадженню інноваційних підходів до організації освітнього процесу в населених пунктах.

Проаналізовано практику залучення приватних закладів дошкільної освіти до виконання завдань публічного значення. Встановлено, що приватні заклади дошкільної освіти виступають не лише суб'єктами господарської діяльності у відповідному населеному пункті, а й є партнерами публічної влади у вирішенні соціально значущих завдань відповідного населеного пункту.

Окрему увагу приділено аналізу основних ризиків реалізації проєктів публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти, зокрема безпечових, соціально-демографічних, корупційних, управлінських і містобудівних. Водночас доведено, що незважаючи на наявність зазначених ризиків, впровадження механізмів публічно-приватного партнерства є доцільним та перспективним напрямом розвитку дошкільної освіти, особливо з огляду на потреби відновлення та модернізації соціальної інфраструктури населених пунктів.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, суб'єкти публічно-приватного партнерства, інфраструктура, соціальна інфраструктура, інфраструктура населеного пункту, дошкільна освіта, публічне управління, органи місцевого самоврядування, публічний інтерес, правовий режим воєнного стану, повоєнна відбудова.

Dikhtievskiy P.V., Susak M.S. Public-private partnership in the field of preschool education as a component of the social infrastructure of a settlement

The article provides a comprehensive analysis of the legal foundations of public-private partnership in the field of preschool education as a component of the social infrastructure of a settlement under the legal regime of martial law and post-war reconstruction of Ukraine. The regulatory regulation of public-private partnership in the fields of education and preschool education is studied. It is established that the Law of Ukraine «On Preschool Education» lacks a special regulatory provision for the mechanism for implementing public-private partnership in the field of preschool education, and there is also no legislative definition of the very concept of public-private partnership in the field of preschool education. Based on the results of the study, proposals are formulated for the regulatory provision of the concept and mechanisms of public-private partnership in the Law of Ukraine «On Preschool Education» in order to increase the accessibility and quality of preschool education, ensure sustainable development of territorial communities, and improve the public administration system in the field of preschool education. A proposal has been made to establish in Part 1 of Article 1 of the Law of Ukraine «On Preschool Education» the definition of the concept of «public-private partnership in the field of preschool education as a component of the social infrastructure of a settlement», which should be understood as a certain form of cooperation between public partnership entities and private sector entities, carried out on a contractual basis for the purpose of creating, maintaining, modernizing, restoring the infrastructure of a settlement and managing preschool education institutions on the basis of sharing risks, responsibilities and benefits.

Within the framework of the implementation of public-private partnership mechanisms in the field of preschool education as a component of the social infrastructure of a settlement, it has been established that a special place is occupied by private preschool education institutions, which can be considered as one of the practical instruments of public-private partnership. It has been found that their operation contributes to the expansion of the network of preschool education institutions in the relevant settlement, increasing the accessibility of educational

services for the population and introducing innovative approaches to the organization of the educational process in settlements.

The practice of involving private preschool education institutions in the implementation of tasks of public importance has been analyzed. It has been established that private preschool education institutions act not only as subjects of economic activity in the relevant locality, but also as partners of public authorities in solving socially significant tasks of the relevant locality.

Special attention is paid to the analysis of the main risks of implementing public-private partnership projects in the field of preschool education, in particular security, socio-demographic, corruption, management and urban planning. At the same time, it is proven that despite the presence of these risks, the implementation of public-private partnership mechanisms is an appropriate and promising direction for the development of preschool education, especially given the needs for the restoration and modernization of the social infrastructure of settlements.

Key words: *public-private partnership, public-private partnership entities, infrastructure, social infrastructure, infrastructure of the settlement, preschool education, public administration, local governments, public interest, legal regime of martial law, post-war reconstruction.*

Вступ. Реформування системи публічного управління в Україні характеризується поглибленими процесами децентралізації влади та переосмисленням ролі держави у забезпеченні соціальних прав людини. Особливої актуальності в цьому контексті набуває питання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів як матеріальної та інституційної основи реалізації публічного інтересу та забезпечення основоположних соціальних прав людини. Однією із ключових складових соціальної інфраструктури населеного пункту є дошкільна освіта, яка виконує не лише освітню, а й важливу соціальну, демографічну та економічну функцію. Забезпечення доступності та якості дошкільної освіти виступає обов'язком публічної влади та предметом адміністративно-правового регулювання.

В умовах сучасних викликів, зумовлених запровадженням воєнного стану в Україні, масовою міграцією населення, переміщенням внутрішньо переміщених осіб та руйнуванням значної частини соціальної інфраструктури населеного пункту, зокрема і закладів дошкільної освіти, проблема доступності дошкільної освіти надзвичайно загострилася. За офіційними даними Міністерства освіти і науки України станом на кінець грудня 2024 року, унаслідок бомбардувань та обстрілів, які завдала країна агресор по цивільній інфраструктурі в Україні, пошкоджено 1222 дитячі садочки, 121 – повністю зруйновано, і ці показники продовжують зростати через обстріли та бойові дії на території України. Однак, попри надзвичайні умови сьогодення дошкільна освіта в Україні не припинила свого функціонування, вона вимушено адаптується до нових умов, долаючи виклики війни та формуючи орієнтири для повоєнного відновлення дошкільної освіти в Україні та переосмислення ролі публічної адміністрації у розвитку соціальної інфраструктури населеного пункту загалом.

Разом із тим функціонування закладів дошкільної освіти в більшості територіальних громадах населених пунктів стикається із проблемами, які свідчать про наявність у них системних проблем, пов'язаних в першу чергу із дефіцитом бюджетних ресурсів, незадовільним технічним станом будівель закладів дошкільної освіти через масові воєнні руйнування та обстріли, нестачею місць у закладах дошкільної освіти для дітей, необхідністю модернізації матеріально-технічної бази закладів дошкільної освіти та дефіциту кваліфікованих педагогічних працівників. Окреслені проблеми істотно ускладнюють або унеможливають повноцінне забезпечення конституційного права дітей на дошкільну освіту та стримують розвиток дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту.

У таких умовах публічні суб'єкти змушені шукати альтернативні, гнучкі та ефективні форми реалізації своїх владних повноважень, які здатні будуть забезпечити належний рівень соціальних послуг для населення без порушення публічного інтересу. Однією із

таких форм у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту є публічно-приватне партнерство, яке в останні роки набуває свого поширення як інструмент виконання публічних завдань із залученням ресурсів приватного сектору, не змінюючи при цьому публічно-правової природи відповідних відносин.

Разом із тим, незважаючи на наявність спеціального законодавства у сфері публічно-приватного партнерства, його застосування у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту залишається фрагментарним, несистемним та недостатньо врегульованим, що зумовлює потребу у подальшому науковому обґрунтуванні та розробленні ефективних підходів для забезпечення сталого розвитку та функціонування закладів дошкільної освіти в умовах війни та повоєнного відновлення соціальної інфраструктури населеного пункту.

Постановка завдання. Метою даної статті є розкриття публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту.

Результати дослідження. Соціальна інфраструктура населеного пункту охоплює систему установ, об'єктів і послуг соціального призначення, зокрема, освітніх, медичних, культурних та інших соціально значущих послуг, що забезпечують належні умови життєдіяльності населення (відвідувачів) населеного пункту [1, С.798]. У структурі соціальної інфраструктури населеного пункту ключове місце відведено дошкільній освіті, яка виконує не лише освітню, а й соціальну, виховну та суспільно значущу функції, пов'язані з формуванням особистості дитини та забезпеченням соціальної стабільності територіальної громади. З огляду на це сфера дошкільної освіти об'єктивно належить до кола публічних інтересів, захист і реалізація яких покладаються на державу та органи місцевого самоврядування. Саме через розвинену й доступну систему закладів дошкільної освіти держава реалізує свою соціальну функцію та забезпечує рівний доступ дітей до якісних освітніх послуг незалежно від місця проживання, соціального статусу чи матеріального становища сім'ї.

Відповідно до ст. 53 Конституції України, держава гарантує право кожному на освіту та забезпечує доступність і безоплатність дошкільної освіти у державних і комунальних закладах [2]. Конституційна норма закріплює обов'язок держави створювати умови для реалізації цього права, у тому числі шляхом формування та розвитку належної мережі закладів дошкільної освіти, незалежно від форми власності, за умови дотримання встановлених державних стандартів.

Реалізація зазначених конституційних гарантій конкретизується у законодавстві України про освіту, зокрема у рамковому Законі України «Про освіту» та спеціальному Законі України «Про дошкільну освіту» [3], який набирає чинності з 1 січня 2025 року. Законодавство щодо діяльності закладів дошкільної освіти базується й на інших нормативно-правових актах, актах органів місцевого самоврядування, а також на міжнародних договорах України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема у сфері захисту прав дитини та забезпечення права на освіту.

Незважаючи на те, що Україна вже четвертий рік перебуває в умовах повномасштабної збройної агресії, законодавець продовжує здійснювати нормативне регулювання системи дошкільної освіти, прагнучи створити гнучку, інклюзивну та якісну систему дошкільної освіти, здатну забезпечити сталий розвиток навіть в умовах правового режиму воєнного стану. Такий підхід свідчить про усвідомлення державою стратегічної ролі дошкільної освіти як базового елементу соціальної інфраструктури та чинника відновлення людського потенціалу.

Відповідні пріоритети відображені й у Національній економічній стратегії до 2030 року, в якій Уряд України визначив ключові завдання у сфері дошкільної освіти, що потребують першочергового розв'язання [4]. Зокрема, йдеться про необхідність розширення інфраструктури закладів дошкільної освіти, здатної забезпечити максимальне охоплення дітей дошкільного віку якісними та інклюзивними освітніми послугами; оновлення змісту дошкільної освіти відповідно до сучасних освітніх запитів, потреб дитини та викликів суспільного розвитку; а також запровадження ефективних стимулювальних інструментів для залучення приватного сектору до розвитку сфери дошкільної освіти.

Важливим етапом на шляху реформування системи дошкільної освіти стало прийняття Верховною Радою України в червні 2024 року нового Закону України «Про дошкільну освіту», що набрав чинності з 1 січня 2025 року. Даний закон визначає правові, організаційні та економічні засади функціонування системи дошкільної освіти з метою забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, як центральної фігури в системі дошкільної освіти, шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок і компетентностей [5]. У цьому законі відображено найкращі національні та міжнародні практики у сфері освіти дітей раннього й дошкільного віку, а також ураховано сучасні євроінтеграційні процеси [6, С.19].

Водночас, попри позитивні законодавчі зміни щодо системи дошкільної освіти, масові обстріли та терористичні атаки держави-агресора призводять до системного руйнування об'єктів соціальної інфраструктури населеного пункту, зокрема закладів дошкільної освіти. У таких умовах виникає необхідність держави інвестувати у відновлення закладів дошкільної освіти як ключової складової соціальної інфраструктури населеного пункту, їх модернізацію та стійкість. У цьому контексті особливого значення набуває публічно-приватне партнерство як комплексний правовий механізм, що дозволяє поєднати публічний інтерес органів місцевого самоврядування із ресурсним, фінансовим та управлінським потенціалом приватного сектору у сфері дошкільної освіти.

У зв'язку із необхідністю створення сприятливих умов для реалізації проєктів публічно-приватного партнерства, спрямованих на відновлення України, перебудову її економіки після війни та відновлення інфраструктури населених пунктів, зокрема і соціальної інфраструктури, законодавство про публічно-приватне партнерство зазнало оновлення. Зокрема, з жовтня 2025 року набрав чинності новий Закон України «Про публічно-приватне партнерство» [7]. Даний Закон визначає правові засади публічно-приватного партнерства в Україні та є важливим кроком у відновленні якості життя для населення (відвідувачів) населеного пункту, оскільки створює сучасну правову основу для розвитку публічно-приватного партнерства і дозволяє залучати приватні інвестиції та грантові кошти для відновлення державних і комунальних об'єктів соціальної інфраструктури населеного пункту, зокрема, закладів дошкільної освіти.

Відтак нормативну основу публічно-приватного партнерства у сфері освіти та дошкільної освіти становлять Конституція України [2], Закон України «Про освіту» [8], Закон України «Про дошкільну освіту» [5], Закон України «Про публічно-приватне партнерство» [7], інші закони та міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Публічно-приватне партнерство у сферах освіти та дошкільної освіти здійснюється на основі договорів між публічним партнером і приватним партнером, які укладаються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Водночас слід зауважити, що в Законі України «Про дошкільну освіту» відсутнє спеціальне нормативне закріплення механізму реалізації публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти, а також відсутнє законодавче визначення самого поняття публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти. Натомість окремі положення щодо механізмів публічно-приватного партнерства у сфері освіти та науки містяться у Законі України «Про освіту», який має рамковий характер та поширює свою дію на всі рівні освітньої системи, у тому числі дошкільну освіту, що зумовлює застосування його норм при регулюванні відносин публічно-приватного партнерства у зазначеній сфері.

Відповідно до статті 81 Закону України «Про освіту» публічно-приватне партнерство у сфері освіти і науки може здійснюватися відповідно до законодавства про публічно-приватне партнерство, яка передбачає: спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які провадять освітню діяльність; утворення та/або спільне фінансування і розвиток баз практичної підготовки; утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі наявних закладів освіти; розроблення і розвиток сучасних технологій освіти, навчання; професійно-практичну підготовку; запровадження спільних

програм фінансування підготовки фахівців тощо; здійснення заходів щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти та здобувачів освіти [8].

У цьому контексті публічно-приватне партнерство у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту може розглядатися як інструмент поєднання публічних і приватних ресурсів з метою забезпечення відновлення, будівництва, реконструкції, модернізації, впровадження інноваційних підходів до навчання дітей дошкільного віку та ефективної експлуатації закладів дошкільної освіти як об'єктів соціальної інфраструктури населеного пункту.

З огляду на викладене, видається обґрунтованою необхідність законодавчого закріплення механізмів публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти безпосередньо в Законі України «Про дошкільну освіту», а також в частині 1 статті 1 цього закону закріпити визначення поняття «публічно-приватне партнерство у сфері дошкільної освіти як складова соціальної інфраструктури населеного пункту» під яким слід розуміти певну форму співпраці між суб'єктами публічного партнерства та суб'єктами приватного сектору, що здійснюється на договірних засадах з метою створення, утримання, модернізації, відновлення інфраструктури населеного пункту та управління закладами дошкільної освіти на засадах розподілу ризиків, відповідальності та вигоди.

Таке нормативне врегулювання сприятиме усуненню правової невизначеності, забезпеченню узгодженості спеціального та рамкового законодавства, а також формування сталої та передбачуваної практики реалізації проєктів публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти. Окрім цього, завдяки такому підходу Україна отримує можливість створити сучасне освітнє дошкільне середовище, яке не лише відповідатиме міжнародним стандартам, а й враховуватиме індивідуальні потреби кожної дитини, забезпечуючи при цьому рівний доступ до якісної дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту для дітей незалежно від їхнього місця проживання, соціального та матеріального становища сім'ї.

Перевага механізму публічно-приватного партнерства в сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту очевидна для кожного суб'єкта таких правовідносин. Зокрема, для органів державної влади та органів місцевого самоврядування публічно-приватне партнерство є інструментом підвищення спроможності забезпечення населення дошкільною освітою у відповідному населеному пункті шляхом залучення приватного капіталу та економії бюджетних коштів; для суб'єктів приватного сектору – це можливість реалізації соціально орієнтованих інвестиційних проєктів за умов правової визначеності та прогнозованості з подальшою процедурою отримання прибутку від вкладених в об'єкти інфраструктури населеного пункту, зокрема в заклади дошкільної освіти інвестицій; для територіальної громади – засіб розвитку соціальної інфраструктури населеного пункту та зменшення соціальної напруги, пов'язаної з дефіцитом місць у закладах дошкільної освіти; для батьків – розширення вибору серед закладів дошкільної освіти та підвищення стандартів надання дошкільних освітніх послуг; для дітей – створення якісного освітнього простору, що відповідає їхнім віковим потребам та принципам інклюзивності.

У межах реалізації механізмів публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту особливе місце на нашу думку посідають приватні заклади дошкільної освіти, які можуть розглядатися як один із практичних інструментів публічно-приватного партнерства. Їх функціонування сприяє розширенню мережі закладів дошкільної освіти у відповідному населеному пункті, підвищенню доступності освітніх послуг для населення та впровадженню інноваційних підходів до організації освітнього процесу в населених пунктах.

Приватні заклади дошкільної освіти в умовах публічно-приватного партнерства можуть залучатися до виконання завдань публічного значення, зокрема щодо забезпечення права дитини на дошкільну освіту, задоволення потреб територіальних громад у збільшенні кількості місць для відвідування дітками приватних закладів дошкільної освіти, а також як інструмент відновлення та розвитку соціальної інфраструктури населеного пункту. У такому

форматі приватні заклади дошкільної освіти виступають не лише суб'єктами господарської діяльності у відповідному населеному пункті, а й є партнерами публічної влади у вирішенні соціально значущих завдань відповідного населеного пункту.

На сьогодні запровадження в Україні моделей публічно-приватного партнерства саме з приватними закладами дошкільної освіти як сторонами договорів публічно-приватного партнерства, тобто в класичному розумінні публічно-приватного партнерства як договірної форми довгострокової співпраці, що передбачає розподіл ризиків, відповідальності та зобов'язань між публічним і приватним партнерами, все ще перебуває на етапі свого становлення.

Проте вже сьогодні можна виділити низку можливих форм співпраці публічного та приватного партнера, що набувають поширення в освітній сфері, зокрема в сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту та можуть слугувати підґрунтям для формування та подальшого розвитку майбутніх ініціатив публічно-приватного партнерства, зокрема, укладення відповідних договорів між органами державної влади або органами місцевого самоврядування та суб'єктами приватного сектору, що передбачають фінансування освітніх послуг за рахунок публічних коштів; передача об'єктів державної або комунальної власності чи їх певних частин у користування приватним закладам дошкільної освіти на умовах оренди з покладенням інвестиційних зобов'язань щодо реконструкції, модернізації або відновлення таких об'єктів з метою їх подальшого використання для надання дошкільних освітніх послуг, у тому числі будівництво, реконструкція або розширення закладів дошкільної освіти; спільну реалізацію інфраструктурних проєктів в сфері дошкільної освіти на території відповідного населеного пункту, а також залучення приватних закладів дошкільної освіти до виконання окремих публічних зобов'язань територіальної громади шляхом надання соціально орієнтованих освітніх послуг на договірних засадах із визначенням вимог до їх якості, доступності та умов надання.

Таким чином, залучення приватних закладів дошкільної освіти до реалізації завдань публічного значення в межах різних форм співпраці з органами публічної влади свідчить про поступове формування передумов для розвитку публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту. Попри те, що класичні договірні моделі публічно-приватного партнерства з чітким розподілом ризиків і відповідальності наразі перебувають на етапі становлення, уже наявні форми взаємодії створюють інституційне, організаційне та інфраструктурне підґрунтя для їх подальшого впровадження у відповідному населеному пункті. Це, своєю чергою, відкриває можливості для підвищення доступності та якості дошкільної освіти для дітей, ефективнішого використання ресурсів органів місцевого самоврядування і сталого розвитку соціальної інфраструктури населеного пункту.

Водночас реалізація проєктів публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти, особливо в умовах правового режиму воєнного стану та повоєнного відновлення, об'єктивно пов'язана і з ризиками, які безпосередньо впливають на інвестиційну привабливість таких проєктів та готовність приватних інвесторів до участі у відновленні, модернізації системи дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту.

На нашу думку, серед основних ризиків для залучення інвестицій у відновлення, модернізації системи дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту можна виділити:

1. Безпекові ризики. У країнах, що постраждали від військових конфліктів, інвестори часто з обережністю ставляться до довгострокових вкладень через відсутність гарантій стабільності та прогнозованості. В умовах триваючої збройної агресії зберігається імовірність повторних обстрілів, диверсій та інших воєнних дій, які можуть призвести до повторного руйнування відновлених або модернізованих закладів дошкільної освіти, а також створюють пряму загрозу життю та здоров'ю дітей і працівників. Наявність таких ризиків суттєво знижує інвестиційну привабливість проєктів у сфері дошкільної освіти та потребує додаткових механізмів державних гарантій, страхування та підвищення рівня безпеки об'єктів.

2. Соціально-демографічні ризики. Масова внутрішня та зовнішня міграція населення, зменшення кількості дітей дошкільного віку в окремих територіальних громадах, а також невизначеність щодо темпів повернення населення після завершення активних бойових дій впливають на попит на послуги дошкільної освіти у відповідному населеному пункті. За таких умов інвестори можуть сумніватися у доцільності відновлення або розширення мережі закладів дошкільної освіти в конкретних населених пунктах.

3. Корупційні ризики. Реалізація проєктів відновлення соціальної інфраструктури населеного пункту, зокрема закладів дошкільної освіти, пов'язана із значним обсягом фінансування, що може привести до зловживань та нецільового використання коштів. Наявність таких ризиків негативно впливає на рівень довіри інвесторів і міжнародних донорів до державних та місцевих інституцій.

4. Високий рівень державного регулювання. Сфера дошкільної освіти жорстко регламентована державою через встановлення освітніх стандартів, ліцензійних умов, санітарних, протипожежних, кадрових вимог тощо. Сучасні вимоги до закладів дошкільної освіти як соціальної інфраструктури населеного пункту передбачають обов'язкове облаштування укриттів, безбар'єрного середовища, інклюзивних груп, спеціального обладнання (автономне енергозабезпечення, резервні системи водопостачання) та відповідних умов харчування. Хоча ці вимоги є соціально виправданими, для інвестора це означає обмежену управлінську автономію, додаткові адміністративні витрати та ризик застосування санкцій у разі невідповідності численним нормативним вимогам.

5. Залежність ефективності закладів дошкільної освіти від загального стану інфраструктури населеного пункту. Функціонування закладів дошкільної освіти безпосередньо залежить від стану транспортної, інженерної, енергетичної та комунальної інфраструктури населеного пункту. Неналежний стан доріг, нестабільне електро-, тепло- та водопостачання, проблеми з водовідведенням і зв'язком підвищують експлуатаційні витрати та створюють ризики переривання освітнього процесу. Для інвесторів це означає необхідність враховувати додаткові, непрямі витрати, які не завжди залежать від якості самого інвестиційного проєкту.

6. Проблеми містобудівної документації та землекористування. Інвестори часто стикаються з застарілою або неповною містобудівною документацією, неврегульованими питаннями землекористування та забудови, а також складнощами із цільовим призначенням земельних ділянок під об'єкти дошкільної освіти. Наявність таких проблем ускладнює планування, збільшує строки підготовки проєктів і підвищує правову невизначеність.

Таким чином, попри наявність безпекових, соціально-демографічних, корупційних, управлінських та містобудівних ризиків, впровадження механізмів публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти слід розглядати як доцільний та перспективний напрям розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів, що водночас зумовлює необхідність їх врахування на етапах планування, укладання та реалізації відповідних проєктів у сфері дошкільної освіти.

Висновки. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що публічно-приватне партнерство у сфері дошкільної освіти в Україні є перспективним інструментом розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів. Руйнування об'єктів дошкільної освіти внаслідок збройної агресії, обмеженість бюджетних ресурсів та зростання суспільного запиту на безпечні й доступні освітні послуги зумовлюють необхідність активнішого залучення приватного сектору до реалізації завдань публічного значення. Особливу роль у механізмах публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту відіграють приватні заклади дошкільної освіти, функціонування яких сприяє розширенню мережі закладів дошкільної освіти у відповідному населеному пункті, підвищенню доступності освітніх послуг для населення та впровадженню інноваційних підходів до організації освітнього процесу в населених пунктах.

Перевага механізму публічно-приватного партнерства в сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту очевидна для кожного суб'єкта таких правовідносин. Зокрема, для органів державної влади та органів місцевого

самоврядування публічно-приватне партнерство є інструментом підвищення спроможності забезпечення населення дошкільною освітою у відповідному населеному пункті шляхом залучення приватного капіталу та економії бюджетних коштів; для суб'єктів приватного сектору – це можливість реалізації соціально орієнтованих інвестиційних проєктів за умов правової визначеності та прогнозованості з подальшою процедурою отримання прибутку від вкладених в об'єкти інфраструктури населеного пункту, зокрема в заклади дошкільної освіти інвестицій; для територіальної громади – засіб розвитку соціальної інфраструктури населеного пункту та зменшення соціальної напруги, пов'язаної з дефіцитом місць у закладах дошкільної освіти; для батьків – розширення вибору серед закладів дошкільної освіти та підвищення стандартів надання дошкільних освітніх послуг; для дітей – створення якісного освітнього простору, що відповідає їхнім віковим потребам та принципам інклюзивності.

Аналіз нормативно-правової бази засвідчив, що у Законі України «Про дошкільну освіту» відсутнє єдине закріплення механізмів реалізації публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти та відповідного понятійного апарату. Така законодавча прогалина ускладнює формування єдиної практики співпраці органів публічної влади з приватними закладами дошкільної освіти. У зв'язку із чим обґрунтовано необхідність закріпити: в частині 1 статті 1 Закону України «Про дошкільну освіту» визначення поняття «публічно-приватне партнерство у сфері дошкільної освіти як складова соціальної інфраструктури населеного пункту» під яким слід розуміти певну форму співпраці між суб'єктами публічного партнерства та суб'єктами приватного сектору, що здійснюється на договірних засадах з метою створення, утримання, модернізації, відновлення інфраструктури населеного пункту та управління закладами дошкільної освіти на засадах розподілу ризиків, відповідальності та вигоди; а також основних механізмів реалізації публічно-приватного партнерства у сфері дошкільної освіти як складової соціальної інфраструктури населеного пункту.

Список використаних джерел:

1. Сусак М.С. Концептуальні засади розвитку вітчизняного адміністративного права та процесу : тенденції, перспективи, практика : колективна монографія. Є. Герасименко, П. Діхтієвський, Н. Задирака, Т. Коломоєць, В. Клиничук та ін. За заг. ред. П. Діхтієвського, В. Пашинського. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2022. 986 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
4. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-п>
5. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
6. Система освіти України: проблеми воєнного стану та перспективи повоєнного розвитку / за ред. А. О. Литвинчука; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2024. 162 с.
7. Про публічно-приватне партнерство : Закон України від 19 червня 2025 р. № 4510-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text>
8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025

